

הרב יהודה שביב בצומת התורה והחיים

mish'el al be-kol dor ken ha-tachdoshot ha-olam ba-ato zu m'm... v'kemo sh-hanfshot mesh-tanot m'dor la-dor ken ha-tora v'hi-yu torah she-be'u'if smetachdush b'kol dor chadashot ul-di chachmi yisrael. v'ul-di chadashot ha-tora she-be'u'if yoz'a la-or nafshot chadashot mi-sh'el v'ul-pi-hem na-tachdush g'munim be-u'lom, v'me'ab ha-olam b'kol dor no'el la-hat-bon ul-matzav nafshot yisrael s'bador v'ken ul-matzav ha-tora be-pi-yot talmidi chachmim ha-amitiyim sh-bavotzu dor' (zidka t-hatzik aotz).

נמצא, לפי דבריו, כי לא רק במעשה בראשית הייתה התורה מפה ומצע לעולם אלא זהו עניינה בכלל עת ובכלל דור.

מה איפוא תהיה עמדתו נוכח דעתות קוטביות, זו הנכמדת בעיקשות לנוכח הישן נושא ולעומתה - זו המבקשת להתאים את התורה לחיקם המתחדשים? מסתבר שאין חלקו של ר' צדוק לא עם אלה ולא עם אלה. לדידו לא התורה צריכה להיות מותאמת לחיקם, אלא החיים צריכים להיות מעובדים - בין במוחע בין שלא במוחע - עפ"י התורה. אלא שאין זהה ולשمرנות ולא כלום. אדרבא, התורה - תורה חיים היא וז שבעלפה - מתחדשת תמיד ועיימה ובעתיה מתהדרש עולם.

עוד זאת נלמד שטבעה של התחדשות שבתורה אפשר והוא עלומה, אבל ניתן לעמוד עליה מתוך השתקפותה בחיקם הגולויים. מצב העולם מלמד על מצב התורה. דומה שנוסחה זאת אפשר לה לשמש כנוסחתה מפתחה עבור הצינות הדתנית. מעתה, העמידה בנסיבות וראיות המפגש שבין תורה ומדע, תורה וחכברה, תורה וחיקם בחזיוון של קבוע, אין ממשע צמצום דרישות ההלכה או פשונות וויתורים, אלא יהדות שלימה על מענה הרעיון ונגיפה המעשיים.

מבחן זה מהוווה מכון צומת זרוע פעילה המבקשת להציבו על אפשרויות השילוב שבין התורה והחיקם. אפשרויות מעשיות ש欢ן גם רעיונות. כאידיאה, אולי אף כנוסחה, דומה שרעינו הקשר שבין התורה והחיקם הוא שלם ומושם אין בו, אבל בירידה לפרטים, גם רעיונות וגם מעשיים, יש מקום לבירורים, עיינוס ואל לבטים. כל אלה באו לידי ביטוי במאות המאמרים שנדפסו בעשרות כרכי תחומיין.

ג

ניתן כאן להציג דוגמא מן הלבטים. כבר נשאלת שאלה: למה ולמי אתםعمالים? שאם לעיסוקים ולעוסקים בנושאי פיקוח נפש הלא הזרק ההלכתית סלולה לגביהם, שכבר אנו יודעים שאין לך דבר העומד בפני פיקוח נפש אלא עבודה זרה וגלויל ההתרדשות המתמדת. הוא הבורא הוא המחדש בכל יום מעשה בראשית והוא נותן התורה ומאריך לומדייה להודיעו בה בכל יום?

שאלת זו באה לפעמים לא מעות מכיוןם של אלה שלא התנסו בכך בפועל, שכן מי שמצוין ממש בתקופת הווית חיינו בין את המזוקה המזיקה לבקש פתרונות הלכתיים ומעשיים.

הנה, חיל העושה חדשים ארוכים ותוכפים בפעליות ביטחוניות, פשיטה שכל מעשה שהוא עושה מסיבות ביטחוניות אין זה חילול שבת ואדרבא למצוה ייחשב לו.

השם "צומת" מעורר אצל השומעים אסוציאציות של חידושים והמצאות. אכן רבים הם חידושים מכון צומת בפיתוחים טכנולוגיים המאפשרים שימוש ועשה לא חילול שבת ולא מלאכה אסורה בשימושה. אולם מבחינת היבט הרעיון הערוני דומה שצומת אינו חדש אלא דבק בדרך שהלכו בה רבים בכל הדורות והתקופות.

צומת ר'ית צוותי תורה ומדע, הרי הוא בית מפגש לאנשי תורה ומדע או אף ניתן לומר: אנשי תורה שיש להם-ID במדע ואנשי מדע תלמידי חכמים הנודעים יחד כדי לבקש פתרונות לשאלות של שמירות תורה ומצוות, שאלות הנשאלות הן ע"י החברה והן ע"י יחידים בתוכה.

אולם נראה שיש לנו גם ביטוי לתמונות מצב: היהדות הגיעו לצומת שמננה פרוזדורים. תנאי החיים המודרניים המתפתחים בקצב כה מהיר הביאו את היהדות לפרשת דרכים שמננה מתחילה התפצלות הדורות החלטה אם לפנות לימין או לשמאל. ואין הדברים אמרו רך כלפי הפיזול בין תורה ומדע, אלא בעיקר כלפי האפשרויות הניצבות בפני האדם המאמין בישראל: האם לפנות לכיוון של הסתגרות מוחלטת-הרמטית בפני כל השפעה חיונית, והס מהזוכר השלබות או, מайдן כיוון של השתלבות שלימה שיש עימה, חיללה, גם משמע של גיחת העבר על מצוותיו ורכיו.

אם נתיחס לעניין בוצרה כולנית לא ניתוח עמוק, דומה שנייתן לומר ששתי הדרכים לא יצליחו. אין צורך לומר זו השניה הדוחרת לקרأت כל קידמה וזונחת, ופעמים אף דורשת, מרווח ערך, אלא אף זו הראונה המשמרת כביבול - אינה הזרק הראואה. כל מי שאמון שהתורה-תורת חיים היא וצרכיה להתגשים בתוך תוכם של החיים ולמענים - ואשר על כן ניתנה לבשר ודם ואינה נשארת להיות בחינת שעשויות למלאכי עליון - אי אפשר לו לראות תורה ונושאה מסוגרים בקרן זווית ומגע און להם עם החיים. והרי החיים על פי דרכם הם דבר חי, דינמי זורם, מתפתח! וזהי הדבר שהציונות הדתית בחרה בדרך השילשית, היא הזרק המבקשת לשלב את התורה ואת החיים ובעצם רואה בהם שני גילויים של הבורא: גילוי הבראה וגילוי ההתרדשות המתמדת. הוא הבורא הוא המחדש בכל יום מעשה בראשית והוא נותן התורה ומאריך לומדייה להודיעו בה בכל יום?

ב

דברים נועזים בהקשר זהה ניתן למצוא בדבריו של האדמו"ר רבי צדוק הכהן מלובלין -

"התורה היא מפת העולם כמו שאמרו בבראשית רבבה (ריש פרשה א)... וכן ישראל... שבכל דור הם מפת העולם שבאותו דור, וכפי ההתרדשות שבנפשות

אבל כשבת אחר שבת אדם נהג מנהג חול, נשחתת אצלו ותוחשת שבת שחייב
רבה. כיוצא בהזו ועוד יותר מזה אונס הפעילים זרך קבוע במרק המשטרתי בחילול
שבת - הרי הש恥ה הרגשית, נפשית ותנית עשויה להיות גדולה!

והتوزאה - התמעות שומריו התורה והמצוות בתחומים שבהם נדרשת פעולה
מתמדת בשבת כבחול. ואז מגל קסמים מתרחב והולך: פחות שומריו תורה - יותר
ולוזל, וכך אין הבחנות ראיות בין המדרש באמצעות לפיקוח نفس למדרש פחות.

התיחסות הלכתית טכנולוגית עשויה להזק מאד את תוחשת שמירת השבת
והמצוות גם על ידי החברה כולה וגם ע"י יחידים בתוכה. נמצינו למדים, כי לא
להקלת חיו של הפרט שומר המצוות באו מכון צומת הדמיון לעולם, אלא לשירות
החברה והמדינה, ואם נScarרים מכך גם אנשים פרטיים הרי זה כפירות הנושרים
עליך הפעילות.

אכן בצומת הדרכים יש לעמוד על המשמר ולהתבונן שלא Tabia פעילות-יתר
בדברים הנדונים ומוכרים לביטול צבינה המוכר והידוע של השבת. אכן אף זה הוא
עומו מכל הבירורים הנדרשים, אם זה המוכר והידוע הוא אכן הציבו היחיד
ההכרחי והאפשרי של השבת ואולי הוא עובב כך בגין נסיבות מסוימות ואם נשתנו
הנסיבות אפשר וישתנו גם הציבו אשר ו邏輯 מהותנית שורשי אויל אין בכך כל
שינוי לרעה. הנה, למשל, מסתבר שצבינה של השבת שונה אצל חסדים יוצאי פולין
מאשר אצל בני עדת תימן ואצל יוצאי צפון אפריקה - מאשר אצל שומריו תורה
מקרוב יוצאי גרמניה, וכי הוא שהשימוש בחشمل שנייה הרבה מօפי סעודות שבת
ואולי אף הוסיף שעות ליל שבת על חשבונו יום השבת וכל כיוצא בה.

.ג.

כללו של דבר: צומת מנוט את דרכו בינו מסלולי החיים על פי הנחיות וכליים
של תורה כשהוא משתדל לעולם להימצא בצומת הדרכים והmpegשים.

ואף שנראה הדבר, לכארה, כתורתי דעתרי: להיות בתנוחה מתמדת מחד גיסא
ומאיתך להיצמד ולא להינתק מנקודות המוצה - הרי זה האתגר העומד בפנינו:
לפעול בתורה שישפיע ויעצב בחיים, פעילות דינמית שיש בה מן היסוד של
רצוא ושוב.

ויהי נועם כי אלהינו עליינו ומעשה ידיו מוננה עליו.

הערות

- * דברים בעת חלוקת הפרט ע"ש הרוב רייןש ז"ל למכון צומת ולמערכת חמוץין, על עשות כרכי
תחומין.
- 1. עיין היטב במס' שבת פ"ז סוף ע"ב - פט ע"א.
תיען היטב בשני חלקים מזמור י"ט בתהילים וכגדם שתי ברכות שלפני ק"ש. עיין והשווה
דברי הרמב"ם בסה"ט מ"ע כי לדבריו בהלכות סודיו התורה פ"ב וה"ב.
- 2.